

Juneda *clofa* «petita concavitat en el fruit, la pedra, la fusta o en la mà» (JBXuriguera, c. 1960), «de tota aquella *klófa* ('clotada') en diuen la Coma de Batet» (Ribes de Freser, 1935). Cal desconfiar molt d'un *clòfia* 'clofolla' puix que figura en el barrejadís diccionari Escrig-Llombart, però no en l'obra més sòlida d'Escrig; de tota manera, com que hi ha *esclòfia* en el Vallès (*AlicM*) i *esclòvia* 'closca de perla' figura en Pons i Massaveu i al *DBal.* (sense cita), i s'usa a Pineda i Caldetes (segons *AlcM*) és bo d'indicar que aquestes formes resulten del contrapoc d'una pronúncia descuidada i ràpida d'*esclov(e)iar*, *esclof(o)iar*. Notem d'altra banda que en l'extraordinària extensió de la variant pròstètica amb *es-* en el nostre mot (*esclova*, *esclofolla*, etc.), ultra el contagi del verb *esclovellar*, *-ofollar*, degué tenir un gran paper la influència d'*escorça*, que acompanya repetidament *closca* i anàlegs en tota mena de textos, començant ja pels del *Breviari d'Amor*.

En conclusió, i a part d'aquests i altres encontres més importants, tanmateix els principals contraients en aquest connubi de les formes en *-f-*, foren *clova* i l'arabisme valencià *CORFA*, que ja hem vist en OPou en duumvirat al costat de *clova*, com a collega equiparant i rigorós sinònim.

FORMES EN *-SK-*. *Closca* és ja molt freqüent en els docs. ross. del S. XIV, i ja des de 1295, p. ex., «amenlós ab *closca*» i d'altres de semblants en els anys 1394 i 1395, en Alart, *InuLC*; «miga *closcha* de not» ['de nou'], *RLR* XII, 123. Allà també s'usava per al taní de l'escorça d'alzina, les cassanelles, etc. (com hem vist per a *clova*, supra): «que algú no gaus fer *closca* en lo termenal de Salvaterra», a. 1325, «no gaus fer *closcha* en lo termenal de Salses», 1326, «deguna rabassa ne *closcha* d'autzina de garrich ne de lentiscla», 1392, «puscha fer *clos<c>a* en lo terme d'Òpoll», a. 1405 (*InuLC*, s. v. *closca* i *llentiscla*). I és ben cert que no ens hem de meravellar d'aquest ús de *closca* i *clova* per a 'escorça': al Bellesgar dels Ports em deien que «la ruscla és la *closca* o pell del pi» (1961).

Altrament dient-ho de la de l'ou, el tenim ja en Llull: «com infant en ventre de sa mare o poll en *closca* d'ou» (*Cont.*, 230.10) i molt freqüent en les dues versions catalanes del *Breviari d'Amor*: «lo clofoyll de la nou e la *closca* qui és dins lo mig del gra de la nou e de la escorxa, aquest és molt dur e fort», «en la nou ha tres propietats, l'escorça e la *closqua* e lo gran: l'escorça és molt amargosa e la *closca* és molt dura, e l gran és molt dolç e ab molt bona sabor e molt medicinal», i vegeu-ne encara tres més en el *DBal.* (s. v. *clofoll*, *clovovell*, *clovell* i *closca*); «donchs, al ocell qui sta dins la *closca* del ou no ha fallit natura proveir-li degut nutriment» en Egidí Romà (*DBal.*). La dels animals marins la veiem ja en l'*Atl.*: «prou tirelli ruixades de dards les Amazones, / de *closques* de tortuga marina fent escut» (232). I no valdrà la pena de donar-ne més dades quan ja informen suficientment els diccionaris històrics.

Alguna vegada, si bé menys sovint, també trobem un masculí *closec*, i en data ben antiga: en la Reva de

Perpinyà, de 1284: «notz, la eymina dos diners; amenes ab *closec*, la eymina dos diners» (*RLR* IV, 375). I no és una forma extingida perquè l'he sentida encara a Almatret (1935).

Tanmateix pot ser útil d'afegir-hi que també amb aquest mot es diu *closca de ceba* (com a terme de pescadors, *BDC* XIV, 18; i cf. *BDC* XVIII, 126). Hi ha també una *closca d'ou* en la Farmacologia de Klagenfurt, S. XIV (*AORBB* III, 252); en el *Dicc. de Rims* de JMarc, de c. 1372 (n.º 331) i en Alcoatí (f.º 41r1); *closcha de nou* en el *LiEleg.* de Joan Esteve (c. 7); *closcha* rimant amb *o* oberta (amb «Oscha ciutat», «osca de fus», etc., en L. d'Aversó, c. 1385). L'ús s'estén pertot: no exceptuant-ne Mall. («closca d'ou», Lluçmajor, *BDLC* XIV, 206; *Son Boga Closca* a Manacor, 1964) ni el ross.: Saisset, *Catalanades*, 191; Formiguera de Capcir, pell d'ou, 1960. En *Closca*, malnom d'un home de 72 anys a Comes d'Eus. «Noi petit, feia barquette, / ormejant *closques* de nou: / de paper n'era el velatge, / i els arbres mestres de jonc» (c. 1850, MAguiló, *AntPoèti.*, 1975, § 56).

Pel que fa a les formes amb *-sk-* realment és clara la seva continuïtat cap al Nord, a terra occitana. El femení allà s'aplica sobretot al crani o figuradament 'el cap, la intel·ligència':¹³ «la camisello de Manosco, / noblo mancipol, dins la *losco* / se bouto que lou rèi la vòu per soun ples!» (*Calendau* XI, 23.6); *losco*, *-ca*, 'crâne', 'caboche', 'calvitie' figura, en efecte, en diversos vocabularis lldg. (Sauvages, Mâzuc, Pastre, Gary, cf. *losque* en el gascó de Palay). D'altra banda, però, hi ha un masculí *loske d'idou* «une coque d'oeuf» (en el Tarn, Gary, s. v. *idou*), a Camarès (Aveyron) *klòske* «coquille d'oeuf, de noix» (Schüle, *VRom.* II, 261), i aquest pren el sentit de 'pinjol' a la costa de l'Erau (Mâzuc); tanmateix aquesta acc. («noyau de toute sorte de fruits») es troba més aviat en una forma que començaria essent **losc* però es va reduir fonèticament a *los*: així en fonts de l'Erau (a Clarumont, Pastre, p. 74; Mâzuc) i en el Narbonès (Guiter, *Atlas Lex. Pag.*, 79). En fi, el masculí *losc*, que hem vist en algunes fonts catalanes, existeix en el Roergue per a «écale» (*clouosc*). I veg. encara alguns testimonis occitans en Scheuermeier (*BhZRPb.* LXIX, 50n.).

Quant a l'explicació etimològica, és evident que no podem separar *closca* del cast. *cáscara*, antigament *casca*, en la creació del qual col·laboraren l'ètimon hereditari QUASSICARE del verb *cascar* i els factors expressius i onomatopèics que ajudaren a la formació del verb *casca*.¹⁴ Per això en català s'han trobat variants com *clasca*, *clesca*, *croscas*, *cosca*, en què varien un poc els ingredients consonàntics i vocàlics. Especialment *clasca* ha tingut força extensió en els parlars occidentals i valencians, ja des d'antic, car ja apareix en StVicentF.: «lo perdigonet se-n va corren(t) en la *clascha*» (que *BDLC* VII, 285, reporta d'un dels volums inèdits dels Sermons); «la *claixca* de l'ou» 'la closca, MGadea, *Vocab. per Seccions*, p. 25; però també, en català occidental, el trobem Segre i Pallaresa amunt: a Ponts *clasca* conviu amb *closca* (Montanyà,